



גיליון מס' 23 סיכום שנה"ל תשפ"ג 2022-2023

הסוף יפה
יפה טוב.
הסכים יאבו אפרוח
תראה ליפה טוב.
יפה טובי אם אם יפה טוב
תראה ליפה טוב

אם
יפה אם
בחוץ יפאק
אם
אם

(יסמין מועלים)

צילום: יעל ארבל

תוכן העניינים

סיכום שנת תשפ"ג ב"תרשיש"

2-3	דבר מנהלת תרשיש /יעל אוזן
3	ברכת יו"ר הוועד המנהל/ד"ר נורית זיידן
3	ברכת מנכ"ל העמותה/אלכס פישמן

לומדים ומטיילים

4	סיור לחוף הכרמל/חוה חייקין
5	טיול לדרום תל אביב/שמאל בלומנשטיין
6-7	נוף עוצר נשימה/חוה חייקין
7-8	סיור לגליל המערבי/חוה חייקין
9-10	סיור לגליל התחתון/חוה חייקין
11	סיור בפונתיקה הישראלית/אהוד זמורה

רשמים מקורסים

12	תחושות אישיות מקורס חדש/אלה אלעד
12	בעקבות סופרים ומשוררים/תמר בלומנשטיין
13	לכלות בחברה טובה/אורית לוצקי
13	בעקבות סופרים ומשוררים/גיאית יהודית
13	בכל דבר יש סדק/מרצה הקורס גל גרינברג

טיול חו"ל למדינות הבלטיות

16-17	מסע לארצות הבלטיות/גורא גרימברג
-------	---------------------------------

מפרי עטנו - לומדים וכותבים

18	הבוקר בא תמיד/אהוד זמורה
18	משיריה של המשוררת שיבטה טויו
18	אני "חי" בתרשיש/אפרים זיו
19	בגר לו נכדי ואני יעל/יעל ארבלי
19	גיבורי תרשיש/פרופ' גית' יהושע
20	פגישה מקרית/תמר בלומנשטיין
20	מאמר לראש חודש אלול
21	שיעור בתרשיש/אהוד זמורה
21	נבו /עדן /משירי יעל ארבלי

מלחמת חרבות ברזל

22-23	בצל מלחמה הרהורים עם עצמי/יעל ארבלי
23	רחוקים וקרובים בזום/תמונות
24	כל הלילה רתחו ימי הלהבות/פרופ' גית' יהושע
25	לומדים בזום - מלחמת "חרבות ברזל"

"פרלמנרתשיש"

26	סיכום פעילות "פרלמנרתשיש" 2022-2023
27	תמונות מפרלמנרתשיש

עורכי התרשיש: פרופ' אהוד זמורה ויעל אוזן
צלם המערכת שמוליק בלומנשטיין | עיצוב גרפי: נגה בר-דוד

ברכת מנהלת "תרשיש" לתרשיש לסיכום שנה"ל תשפ"ג



אני כותבת בצל המלחמה: "חרבות ברזל" ועל כולנו עוברות שעות קשות. אנו מלווים בחרדה את ההודעות שמתקבלות יום יום, שעה שעה על קורבנות נוספים ושמות חטופים ונעדרים וליבנו עם המשפחות, המכרים וכל החיילים העושים יומם וליל להגן עלינו. ועם התחושות שמלוות אותנו פגשתי טקסט שכתבה רונה רמון ז"ל, שמבטא עבורי את היכולת לשמור על איזון בתקופה הזו.

לשמור על איזון קבוע / רונה רמון

אנחנו כל הזמן בתהליך של געגוע וכל הזמן בתהליך של החמצה צריך לשמור על איזון קבוע בין מה שאין לנו לבין מה שנמצא. לבחור לצמוח גם מתוך החושך, לזכור שהכאב הוא לעולם ולדעת שיש דרך גם ממקום של חוסר, לחיות את החיים במלואם.

בסיכומה של שנת הלימודים תשפ"ג שהסתיימה ועם הפנים לעבר שנה חדשה שבפתח, אסכם שזו הייתה שנה נהדרת. שנה שהלמידה הייתה ברצף, שנה בה חוונו טיולים בארץ ואף בחו"ל, שנה בה הרחבנו אופקים במגוון תחומים וותיקים וחדשים. שנה בה קלטנו מרצים נוספים חדשים שפתחו צוהר בתחומים אחרים ובעיקר שנה בחברותא - מסגרת שבועית קבועה בה שמחנו להיפגש עם לומדים נוספים ל"ספסל הלימודים" לשיתוף וחוויות, לשיח ולהפריה הדדית, ליצירה להפעלה ולחיזוק הגוף והנפש. במסגרת מפגשי "פרלמנרתשיש" שמענו הרצאות ממיטב המרצים שהתנדבו להתארח אצלנו ומידי שבוע באופן קבוע, שמענו הרצאות מרתקות במגוון נושאי העשרה חדשים ומעניינים.

ובנימה אישית,

זו לי הייתה שנת ניהול ראשונה בתרשיש. תודה להנהלת העמותה ד"ר נורית זיידן ולאלכס פישמן על הרוח הגבית בכל נושא למען באי תרשיש. תודה על האמון שאתם נותנים בנו בתהליכי התכנון, הליווי והלימוד במסגרת בית ספרנו. תודה על התמיכה והסיוע מכל גורם ששותף למפעל המקסים שנקרא "תרשיש". תודה שאתם אתנו פעילים, יוצרים, כותבים, מציירים, מביעים באומר ובשיח את תחושותיכם. אני מאחלת לכולנו ימים טובים יותר, בטוחים ושקטים. שנת לימודים פורייה ומוצלחת.

בהערכה רבה

יעל

ברכת ד"ר נורית זיידן, יו"ר הוועד המנהל העמותה לקידום פרויקטים



לומדי "תרשיש", מוריהם וצוות העובדים.

ברכתי אליכם, לשנת תשפ"ד, נכתבת בעיצומם של ימים קשים למדינת ישראל, ימים בהם ישראל מותקפת על ידי אויבים אכזריים וגבורת אזרחיה וחיליה שומרי גבולותיה, מאפשרת לי ברגע זה לברך אתכם הקוראים, הכותבים והצלמים. מי ייתן ונוכל כולנו, לנהל שיגרת לימודים, טיולים ופעילויות חברתיות מגוונות. לכתוב רשמינו לצלמם ולחברם לעלון "תרשיש" חדש ורענן הממשיך את המסורת המפוארת של "תרשיש".

שנדע ימים של שקט שלכם

ד"ר נורית זיידן

ברכת מנכ"ל העמותה לקידום פרויקטים בחינוך, תרבות וספורט



סטודנטים/לומדים, מרצים ועובדי "תרשיש" יקרים. זכות גדולה נפלה בחלקי לברך אתכם לקראת שנת הלימודים הקרובה ולרגל הוצאת "תרשיש" תשפ"ג. אישית הצצתי בזמן המועט שאני בתפקיד בפעילות העשירה והמיוחדת שנעשית בביה"ס לגמלאים "תרשיש" ואני גאה ומאושר שיש לנו סטודנטים מדהימים, שמגיעים לקורסים הרבים שאנחנו מציעים. מהרשמים שקיבלתי משיחות עם חלקכם - ההנאה שלכם היא מרובה! אני שמח שאתם גם מוצאים את הזמן לכתוב ל"תרשיש" שלנו ומודה לכל מי ששלח חומר לעיתון זה. אני רוצה להודות לגב' יעל אוזן - מנהלת ביה"ס ולמר אהוד זמורה על ליקוט החומרים, עריכתם והוצאת העיתון לאור.

מאחל לכם שנה מוצלחת, פוריה מהנה ומלאה בבריאות.

אלכס פישמן,

מנכ"ל העמותה לקידום פרויקטים

בחינוך, תרבות וספורט

שבמכללה האקדמית לחינוך ע"ש קיי



לומדים ומטיילים

סיור לחוף הכרמל / חוה חייקין במסגרת הקורס ללימודי ארץ ישראל "גלילות הצפון" בהנחת בצלאל כהן

בכל שנה בצלאל מצליח להפתיע עם קורס שמלמד משהו מן הסוגיות שמרכיבות את ארצנו הקטנטונת. ההיסטוריה של הארץ עשירה באירועים שקרו כאן, צבאות שעברו, ממלכות שקמו ונפלו וכל אלה השאירו מזכרות שחלקן קבורות עדיין עמוק מתחת לפני השטח ואחרות מתגלות מפעם לפעם בעזרת הארכיאולוגים שחופרים ללא לאות.

השנה התגליות מתמקדות באזור הצפון והסיור הראשון נערך בחוף הכרמל. באזור זה נבנתה העיר דור שהייתה עיר נמל מפורסמת במרחב מזרח הים התיכון. ממוקמת באזור עם מפרצים שהתאימו לבניית הנמל כאלפיים שנים לפני הספירה ועד שהוקם הנמל הגדול והמפואר בקיסריה. היא מוזכרת בכתובים עתיקים וגם בתנ"ך. בחפירות הארכיאולוגיות התגלו ממצאים מעניינים מאוד הכוללים מבנים, כלים והוכחות לייצור צבע הארגמן היקר מהארגמן.



אחרי הביקור בדור המשכנו למוזיאון המזגגה בנחשולים שם מרוכזים מוצגים כמו עוגנים, כלי זכוכית, אפודות ששימשו לאחסון, פסיפס, חלק נמשו מקרקעית הים.



התחנה הבאה הייתה בבית חנה סנש שם שמענו את ספור חייה ומותה.



בסוף הסיור ירדנו אל המעגן של שדות ים ששימש את הפלי"ם שהיה הזרוע הצבאית הימית של הפלמ"ח עד 1948.



ועם שקיעה מופלאה נפרדנו מעוד היסטוריה של ארצנו ונסענו הביתה.



תודה רבה לבצלאל שממשיך בהתמדה לגלות לנו את הסודות הגלויים והנסתרים של ארץ ישראל. ●

טיול לדרום תל אביב

במסגרת הקורס "אפריקה שלי" בהדרכתו של ארקדי מסנגי. שמואל בלומנשטיין

ארקדי מסנגי מורה הקורס על אפריקה סיים את הקורס בסיור לימודי בדרום תל אביב, מקום אליו נקבצו עם השנים מהגרים מחפשי עבודה מאותה יבשת. מטרת הסיור היתה להשלים את הידע שרכשנו על יבשת אפריקה ומקצת ממנהגי תושביה ואת הסביבה אליה נקבצו סביב תחנת האוטובוסים החדשה/ישנה בדרומה של העיר.

לארקדי סיפור חיים מופלא. הוא נולד באוקראינה כאחד מתאומים לאם אוקראינית יהודייה שפגשה במהלך לימודי הרפואה שלה את אביו של ארקדי, מוסלמי מטנזניה שגם הוא למד אז באותו בית ספר לרפואה. בסיום הלימודים אביו נאלץ לעזוב את אוקראינה ולחזור למזרח אפריקה והקשר אתו נפסק. האם והתאומים נשארו באוקראינה עד לפתיחת שערי הברזל שאז עלו לישראל, והתיישבו בבאר שבע. אביו של ארקדי חזר למולדתו והגיע למעמד מקצועי וחברתי גבוה. האב היום מושל בחבל ארץ דרומי של ארצו. למרות הנתק ביניהם בשנות ילדותו הצליח ארקדי למצוא את אביו וליצור אתו קשר מתמשך עד היום. בארץ למד ושירת בצה"ל כיאות לאזרח ישראלי. את ייעודו מצא בחידוש הקשר עם משפחתו שם ובהדרכת מטיילים באפריקה.

התאומים חברו לאביהם ולמשפחתו הענפה הכוללת אחים ואחיות מוסלמים ונוצרים.



כתחנה ראשונה עם בואנו לדרום תל אביב שמנו פעמנו לקריית המלאכה שהינה גיבוב של בתי מלאכה ישנים בדרום העיר. איזור מתפרק ומחוספס עם אומנות גרפיטי מרהיבה על הקירות שהיום מאוכלסת בחלקה ע"י אומנים וגלריות. מטרתנו היתה הקוצ'ניטה. הקוצ'ניטה הוא מיזם תעסוקתי - סוציאלי מבוסס אמנויות, לנשים מבקשות מקלט מאפריקה.

האמניות בקוצ'ניטה מרוויחות שכר הוגן על ידי עיצוב ויצירת מלאכת יד המעוגנת בתרבות האפריקאית, אירוח מפגשים עם מבקרים, סדנאות רקמה וסריגה וטקסי קפה מסורתיים.

הנשים האפריקאיות במקום עברו בארצות מוצאן ובמהלך ניסיון להימלט מחייהן שם חיי עוני רעב וסבל. קוצ'ניטה מציגה את עבודותיהן במוזיאונים ובגלריות מרכזיות, תוך בניית גשרים עם קהילות בארץ ובעולם. מאז הקמתה ב-2011, קוצ'ניטה שינתה את חייהן של מאות נשים ובני משפחותיהן.

במהלך טכס האירוח המנוהל ע"י נשים אפריקאיות. צפינו בטכס ה-BUNA שהינו הכנת קפה, החל מקליית הפולים וכלה בהגשת הקפה המחומם על גחלים לאורחים, כובדנו בלחם אשר נאפה במקום וצפינו בעבודות היד המוצגות למכירה.

המשכנו סיורנו בשכונת שפירא הישנה והמתחדשת, עברנו ברחובותיה ראינו את בתי הבאהאוס הישנים שחלקם משופצים על ידי אוכלוסיה צעירה המחפשת פתרונות דיור בעיר היקרה למגורים. ליד המבנים הישנים המכוערים נמצאים מבנים חדשים שהוקמו לרווחת זוגות צעירים עם ילדים, גני משחקים לילדים ומתקני ספורט למבוגרים הצצים במקום בהדרגה. בהמשך עברנו לתחנה המרכזית ה"חדשה" והמוזנחת. בחללי התחנה המרכזית חנויות מזון מהמזרח הרחוק, בנק לרווחת הפליטים שנמלטו מארצותיהם, וגרים בדרום תל אביב בתנאים קשים ואין ספור חנויות בגדים ואלקטרוניקה. ירדנו למפלס התחתון להתרשם מהמקלט האטומי שהוקם בעת בניית קומפלקס הבטון הענק ונזנח. לאורך המעברים והמפלסים נראים רציפי אוטובוסים מימיה הראשונים של התחנה שנזנחו אף הם, חנויות רבות שנסגרו, ומעליות שאינן פועלות ושירותים סגורים. סיימנו טיולנו ברחוב נווה שאנן, רחוב הנעליים האגדי שבו החנויות הפכו לבתי קפה והנעליים ברובם נעלמו ממנו. לפני העלייה לאוטובוס בדרך חזרה הזמין אותנו לארקדי לטעימות מזון מסורתי במסעדה אתיופית.

בסמוך, במקום בו עמדו רציפי התחנה המרכזית הישנה מתבצעות במלוא התנופה עבודות בניו לקליטת הרכבת הקלה. האם תשנה את אופיו של המקום? ●



המטוס נוסק, ממריא מעל העננים. מורדות הרי ההימליה מביטים ישר בעינינו מבעד לאשנבי המטוס, מחורצים בקניונים עמוקים, גולשים לתהום עלומה. נקודה זעירה נעה על פני תפאורה אדירה של משכנות האלים. ה"זבוב" נוחת, מקרבו אנחנו יוצאים לדרכנו. טיסה נוספת בין מצוקים תלולים. הפסגות הלבנות מתקרבות. נוחתים על משטח אבנים המשמש כשדה תעופה. אי שם מתחתינו זורם נהר, המולת מימיו נבלעת בתהומות. אנחנו מעמיסים את התרמיל על הגב, הסבלים נוטלים את הציוד הכבד. ראשית המסע נטול החמצן. האוויר מדלדל. כאב הראש מכה ברקות. רגלינו כושלות, משא הגוף מכביד. ראשנו שח, עינינו ננעצות בשביל הצר, מלוות כל פסיעה. נשימתנו קשה, פעימות לבנו נשמעות למרחקים,



מתחננות להפוגה. הזיעה ניגרת למרות הקור העז. המאמץ רב, האתנחתות מתרבות, מזדחלים ונחים, כשהלב נרגע קמעה אפשר להמשיך. הפסגות מתרחקות. בלתי מושגות. סביבן מצוקים עמוסי שלג וקרחונים. עדשת המצלמה מנסה להנציח שיאים. מעל הקניונים תלויים גשרים מלוחות עץ קשורים בחבלים, נדנדה לכל יאק ועובר אורח. הדרך משתרעת על קרחוני עד אפורים, ממעבר הרים אחד למשנהו, עוברת ביערות בצבעי שלכת.

המורדות צוללים לנקיקי נהרות פרועים ומתנשאים למרומים עטורים בקצפת צחורה. אגמים בצבע הירקן מתנמנמים בשלווה למרגלות שומריהם הנפילים. בלילות אנחנו מתכנסים מול האח בבקתות הבודדות הפזורות לצד הדרך, מרק מהביל וספר לפני השינה.

השמש מקיצה ביראה, שולחת אצבעות מגששות לפסגות, צובעת אותן בכחום.



דממת קדומים בולעת את רחש צעדינו. אנחנו נצמדים לשולי השביל כשהיאקים עמוסי משא שועטים ורומסים את הדרך בצעדים כבדים. אנו מעפילים עקב בצד אגודל, מתנשמים ומתנשפים, במשעולים המתפתלים אל הפסגה סחופת הרוחות. בידינו וברגלינו אנו נאחזים בכל סלע, נלחמים ברוח, קורסים ומצטלמים למזכרת. אילו יכולנו היינו פורשים כנפיים ומרחפים.

סיור לגליל המערבי

במסגרת הקורס ללימודי ארץ ישראל "גלילות הצפון" בהנחיית בצלאל כהן | חייקין חוה

בבוקר קיצי בחודש יולי התקבצנו בחצר המכללה עם תרמיל על הגב וטרולי ביד נרגשים וסקרנים לקראת הטיול השנתי עם בצלאל. הקיץ כבר בעיצומו והנופים בדרך מכוסים בשאריות מצהיבות של פריחות שהיו מרהיבות וביניהם עצים ירוקים. התחלנו מהטבע בעין אפק שמימיו מזינים את נחל נעמן. טחנת הקמח שעל ראשה עמדת בטחון בריטית משופצת, שפע צמחיית מים בהם צמחים בסכנת הכחדה. פריחות של קיץ. דגים, שביל מעץ על פני המים וארוחת צהריים בחיק הטבע.



פסגת האוורסט מזדקרת במעורפל מעל הפסגות, מתריסה כלפי השמים וכל צבאם.



מנוחה מעל העננים.



אנחנו מתרוממים בכבדות, טעונים ברוממות רוח וקוצר נשימה, מרימים את התרמילים וגולשים לאיטנו במורד.



המשכנו לג'וליס לבית המורשת הדרוזית העמוס בפריטים ותמונות שבו סעיד שיתף אותנו בעברו הביטחוני והציבורי המפואר ואבותיו המכובדים שהיו חלק מההיסטוריה של אזרנו והשאירו את חותמם על העדה הדרוזית.



את גן אל מאַא, שהיה היעד הבא בכפר ג'וליס, קשה לתאר במילים וגם הצילומים אינם משקפים את יצירת הפאר הזו ואת הפילוסופיה של יוזם הרעיון ובעל המקום נאג'י עבאס שמתייחסת לקשרי משפחה והצורך לשמר אותם בסבלנות, סובלנות וכבוד הדדי וליישב סכסוכים ברוח טובה ובהרבה אהבה.



להמשך הסיור באתר התחלקנו לשתי קבוצות: האחת עלתה לבית דיוניסוס והמבצר והשנייה המשיכה לכיוון הישוב העתיק שנחשף במקום.

"מונה ליזה של ציפורי"



מופיעה בפסיפס בבית דיוניסוס שקיבל את השם מתיאורים מחייו ופולחנו של אל היין, הפריון, התאטרון, המוסיקה והשינה דיוניסוס כפי שהם מופיעים ברצפת הפסיפס בבית האמידים בציפורי.

המצודה בציפורי נבנתה תחילה בידי הרומאים, אחר כך הצלבנים ואחריהם העות'מאנים, בנו אותה מחדש במאה ה-01.

המצודה שימשה גם כבית ספר לילדי העיירה הערבית ספאריה שבשמה השתמר השם העתיק ציפורי.



סיור לגליל התחתון

במסגרת הקורס: גלילות הצפון | חוה חייקין

הסיור נערך בהנחיתו של בצלאל ובהדרכה משותפת עם יגאל גרנות. את הסיור התחלנו ברמות מנשה באחו ירוק מנוקד בשפע של פרחים ממינים וצבעים שונים והעין לא שבעה מהחגיגה המפוארת של האביב. שוטטנו להנאתנו ובצלאל ויגאל הוסיפו שמות וסיפורים במיטב ידיעותיהם.



מבושמים מהמראה המפעים של לבלוב ופריחות חזרו לאוטובוס. המשך הסיור היה באתר העתיקות של ציפורי. היישוב ציפורי התקיים כבר בתקופת הברזל. עיר יהודית התקיימה בה מתקופת החשמונאים ועד המאה ה-5 ויהודים ישבו בה עד המאה ה-10.

מצפורי ניהל רבי יהודה הנשיא את הסנהדרין ובה ערך וחתם את המשנה. בכל ביקור במקום מתמקדים בנושא והפעם הייתה התייחסות להתיישבות. היישוב היהודי הותיר את בית הכנסת העתיק שמתוארך למאה ה-5. רצפת הפסיפס מכילה ציורי מנורות עם 7 קנים ושאר אביזרים הידועים מבית המקדש.



במרכז הרצפה מופיע גלגל המזל כמו שנמצא בבית אלפא ומעיד על כך שהיה פה אומן מקומי ולא דווקא יהודי.



בִּרְשִׁיחָא פִּגְשֵׁנוּ אֶת נָהִי שְׁמַעֲלֵי גַּג בֵּיתוֹ צִפְיָנוּ אֶל מֶרְחָבֵי
הַגִּלְיָל הַמַּעֲרָבִי שֶׁנִּפְרָשׁוּ מִתַּחַתְנוּ וּמוֹלְנוּ עַד הָרֵאדִיר הָרִי
חִירָם וְהָרֵא מִירוֹן. מִשָּׁם יֵרְדֵנוּ לַעִיר הָעֵתִיקָה וּסְמִטָּאוֹתֶיהָ.
סִימְנוּ בְּאֶרְוַחַת צִהְרִיִּים בְּמַסְעֶדֶת אֱלֵאמִיר.
תִּרְשִׁיחָא וּמַעֲלוֹת מֵהוּוֹת גּוֹף מוֹנִיצִפְלִי אֶחָד עִם
אוֹכְלוֹסִיָּה מַעוֹרְבַת שֶׁל מוֹסְלָמִים, נוֹצְרִים וִיהוּדִים.
הַמֶּרְקָם שֶׁל תוֹשְׁבִים יְהוּדִים, דְּרוּזִים, מוֹסְלָמִים וְנוֹצְרִים
בְּמַסְגֶּרֶת שֶׁל חַיִּים מִשׁוֹתָפִים מְבַטָּא לֵאל סִפֵּק אֶת
הָעוֹבְדָה שִׁישׁ אִפְשָׁרוֹת לִקְיִים שִׁיתוּף כֹּזֵה.
תּוֹדָה רַבָּה לְבִצְלָאֵל שֶׁהִתְעַקֵּשׁ לִקְיִים אֶת הַטִּיּוֹל הַשְּׁנֵתִי
לְמִרְוֹת יָמֵי הַקִּיץ הַלוֹהֵטִים שֶׁלֹּמְזַלְנוּ הִתְחַשְּׁבוּ בְּנוֹ מַעַט
וְלֹא הִפְתִּיעוּנוּ בְּחִמְסִין אִימָתָנִי.
הַמִּפְגֵּשׁ עִם הַתּוֹשְׁבִים אִפְשָׁר לָנוּ לְהִצִּיץ לְצוּרוֹת חַיִּים
וּשִׁיתוּפִים עַל בְּסִיס יוֹמֵי בֵּין אוֹכְלוֹסִיּוֹת מִתְרַבּוּיּוֹת שׁוֹנוֹת
הַמֵּהוּוֹת אֶת הַמֶּרְקָם הַמְּגוּוֹן שְׁקִיִּים בְּגִלְיָל.
זֶה הִיָּה סִכּוּם שֶׁל שָׁנָה רַבָּת עֵינִן בְּנוֹשָׁא גִלְיּוֹת הַצִּפּוֹן
בְּמַסְגֶּרֶת הַקּוּרֵס לִלְיֻמוֹדֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. ●



במעיליא פגשנו את בסל שסיפר אודות גידול הטבק ועיבודו לכדי חומר שימושי והמשיך וסיפר על ייצור הערק הטעים ורווי האלכוהול (עד 60% ...) מייצור הטבק והערק נשאנו עינינו ורגלינו וטפסנו אל המצודה הצלבנית בראש ההר שם נמצאת הכנסייה המרכזית של הכפר, מסעדה, מלון בוטיק וגתות עתיקות במרתף.



את היום סיימנו במלון אסיינדה במעלות עם ארוחת ערב מגוונת ואחריה הרצאה של הלל גלזמן שהעשיר את ידיעותינו בנושא מקורות המים באזור.

ביום השני המשכנו את סיורנו בכפר ורדים עם הלל שמתגורר בו כבר 15 שנים. התחלנו ממצפור גיא, הטובל בצמחית החורש הים תיכוני, ממנו רואים את נהריה והים ואת רכס ראש הנקרה עם הישובים שעליו.

המשכנו את הסיור ביישוב המאופיין בבתים מטופחים עם גינות מרהיבות ורחובות נקיים עטורים בעצים ופרחים. בתחנות האוטובוס מתנוססים צילומים יפים שצלמו תושבים.

בקרנו בתערוכה של אומנים מקומיים בהשראת שירים
ישראליים ביניהם גם סרטון של הלל המתאר תנועה של
הרוח בנוף.

סיור בפונתיקה הישראלית בגבעת רם - סיום מושלם לקורס בתולדות הזמר הישראלי של נחומי הרציון

אהוד זמורה

ביקור באתר ההיסטורי היה הזדמנות חד פעמית שלא תחזור עוד. מי אם לא נחומי, ששם משפחתו השני הוא הפונתיקה הישראלית ירתע מארגון סיור כזה לפני סגירת השערים.

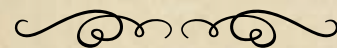
ואמנם לא רק ארגון מועד קרוב, אלא אף הדרכה צמודה לכל אורך הסיור קדמו את פנינו במקום: מצגות וסקירות במדוריה הפעילים עדיין בספריה, הסבר מרתק על קיר ויטראז' הענק "נבואת ישעיהו" של האמן מרדכי ארדון במבואה לספריה, אוסף המפות העתיקות, הפונתיקה הישראלית מלווה בהרצאתה המעניינת של המנהלת הותיקה דר' גילה פלם, אולם העיון הענק עם מתקני קריאה של מיקרופילמים וגולת הכותרת של הסיור - הסבר בקבוצות קטנות במדור האוספים האישיים שנתרמו על ידי בעליהם בחייהם ולאחר מותם לרשות אגף המחקר של הספריה.



הקורס של נחומי הרציון על תולדות הזמר הישראלי לדורותיו נושא אופי של סמינר מחקרי בהיסטוריה הישראלית. שירים שהולחנו במהלך מאתיים השנים האחרונות והפכו עם הזמן לצאן ברזל בתולדות הישוב נשלפים מאוצרות הזמר החבויים בספריתו העשירה של נחומי ונדונים במהלך השיעורים. קהל התלמידות/ים סבי השער ועטורי מכשירי שמיעה תורם רבות בידיעותיו להעשרת הדיונים הערניים. היה זה ברור מאליו ששנת לימודים פורייה זאת ראוי שתסתיים בביקור בגניזך - הפונתיקה של הזמר העברי בספריה הלאומית בגבעת רם, ירושלים. הספריה הלאומית בגבעת רם אורזת בימים אלה את אוצרותיה ועוברת לבניין חדש, נועז בעיצובו, באתר המוזיאונים שליד מוזיאון ישראל.



אכן סיום מושלם של הקורס.



את הסיור המשכנו דרך השוק שרוב החנויות בו היו סגורות והמראה היה עגום. זה לא כל כך נעים לראות שוק סגור... בסופו הגענו לכנסיית הבשורה הקתולית הממוקמת במרכז העיר במקום בו עמד ביתה של מרים ושם התבשרה ע"י המלאך גבריאל, לפי המסורת הקתולית, שיוולד לה בן האלוהים.



תודה רבה לבצלאל ויגאל על המסלול המעניין והמידע הרב והמעשיר.

אחרי ארוחת הצהרים גילינו גינה בה נטמנו פקעות של אירוס נצרתי, שהיה במלוא הפריחה המדהימה שלו, את הפקעות הביאו מאתרי פיתוח ובניה ב"נוף הגליל" ביחד עם צמחים נוספים) תודה רבה לאיציק פלג על הגילוי.



מציפורי נסענו לנצרת שם התחלנו את הביקור בכנסיית גבריאל הקדוש הידועה גם ככנסיית הבשורה היוונית האורתודוקסית שבתוכה מפכה המעיין לידו קבלה מרים את בשורת הריונה לפי המסורת האורתודוקסית. עצרנו במפעל הכנת התבלינים אל באבור (השם נובע משיבוש המילה "ואפור" שמתייחסת להכנת התבלינים באמצעות אדים) לחגיגת שפע של ריחות, צבעים וטעמים.



רשמים מקורסים

תחושות אישיות מקורס חדש שהתחיל השנה: "סופרים ומשוררים"

אני שמחה לכתוב כמה מילים לגבי המרצה גל גרינברג. אני אישית מאוד מרוצה מההרצאות, גל מעביר את הנושא בצורה טובה ומובנת, יש לציין שהחומר שמעביר מעניין ומרתק, תוך כדי העברת התכנים המרצה חי את הנושא שהוא מדבר עליו וזה גורם לנו לקשב ולהבנה של הנושא. על אף שאנו מכירים באופן כללי את הנושאים שאתה מדבר עליהם תוך כדי דמיון אנו רואים את זה כמו בסרט, (לפחות אני מרגישה). מצפה שהקורס ימשיך בשנה הבאה.

ישר כוח והמון הצלחה בהמשך

בכבוד
אלה אלעד.



בעקבות סופרים ומשוררים / תמר בלומנשטיין



תרשיש דואגת לאיכות מרבית עבור לומדיה במגוון רב של קורסים בתכנים ונושאים מעניינים ובכך מאפשרת ללומדי תרשיש לבחור מתוכם את הקורס המעניין ומתאים לכל אחת ואחד. בנוסף מדי שבוע בימי רביעי מתקיים פרלמנט תרשיש, פתוח לקהל הרחב, עם מרצה אורח בנושאים רבים. רמת המרצים בתרשיש גבוהה, והראיה לכך בסמסטר א' התווסף לתרשיש המרצה גל גרינברג. גל מומחה בנושא סופרים ומשוררים ישראלים ולא

למי שטרם למד אצל גל גרינברג מבקשת לציין את בחירתו לתכנים המעניינים והמפורטים של הסופרים ו/או המשוררים ופירושו לשירה ולספרות שהם כתבו. השיעורים מעניינים וקולחים ומסתיימים מהר מדי וקשה



לנו להשתחרר מקסם התכנים. במהלך הסמסטר גל לוקח אותנו לסייר במקומות מגורי המשוררים והסופרים אם זה בירושלים או בתל אביב, ובמהלך הסיורים מקריא קטעים נבחרים מכתבי המשוררים והסופרים.

תודה לתרשיש על המגוון החדש, המעניין והאיכותי שהבאתם לנו.



לבלות בחברה טובה - אורית לוצקי

מידי שבוע אני עולה על הרכבת המזדחלת לבאר-שבע לפגוש חברים קרובים רחוקים הם יורדים נרגשים מן המדפים חלקם חרושי קמטים וצהובי דפים חלקם רעננים עם תלתלים סוערים. יחד עם גל אנחנו מחליפים מילים, חרוזים מצלולים, ומשלבים.

בין לבין אנחנו מזמזמים, מנעימים ניגונים ופזמונים. כל העת, מנסים לתהות על המקורות הנביעה, ההשראה ובעיקר על אהבת המילה הכתובה שאלתרמן, עמיחי, וולך, שליו, אריאל וגפן ועוד רבים הטביעו בשפה העברית.

אורית לוצקי

"בכל דבר יש סדק, כך חודר האור" - גל גרינברג



"בכל דבר יש סדק, כך חודר האור" אמר לאונרד כהן המשורר הגדול. כשיעל שאלה אותי מה נושא השיעורים שלי השנה, עניתי שעל זה בדיוק: על הסדק החמקמק הזה שממנו פורץ האור הגדול של היצירה.

במהלך השנה הרגשנו את הסדקים והאור של מיטב המשוררות והמשוררים העבריים: יהודה עמיחי, לאה גולדברג, יונה וולך, נתן אלתרמן, רוני סומק ועוד רבים וטובים. השתדלנו לגעת לפחות בחלק מהזמן בשירה שזכתה להלחנה ואז הקדשנו זמן גם למנגינה החיצונית לשיר. הייתה לנו הזכות גם לצלול לעומק היצירה המופלאה של שני הבנים "האבודים" שלנו בניכר - אליעזר בן ניסן הכהן (הוא לאונרד כהן) ושבתאי צימרמן

"בעקבות סופרים ומשוררים" -

גיאת יהודית

הצטרפתי לקורס "בעקבות סופרים ומשוררים" בהדרכת מר גל גרינברג מתוך אהבתי לספרות אך ללא ידיעה למה לצפות.

לשמחתי התברר שבחירתי הייתה מוצלחת מאוד. נהניתי מכל מפגש הודות להגשה הנעימה של גל. היכולת של גל להכניס את השומעים לאווירה ולתקופה בה פעלה המשורר, להבין את מקור ההשראה של אותו משורר ולקרב אותו אלינו.

השילוב של הטקסט והמוזיקה גרמה לי להתרגשות והזדהות עם היצירות של המשוררים והסופרים. החוויה נעימה מאוד.

מקווה שבתוכניות בעתיד יהיה מקום לקורס נוסף בתחום הספרות.

תודה
גיאת יהודית.

(הוא בוב דילן). נחשפנו גם לפרוזה איכותית עם עמוס עוז ומאיר שלו ומעבר לערך המוסף של השיעורים השבועיים, יצאנו למספר סיורים בעקבות תבנית נוף מולדתם של משוררים וסופרים בת"א ובירושלים.

בכל שיעור הבאנו טקסטים מכוננים, אבל השארנו מקום גם להיכרות אינטימית עם הכותבים והכותבות האייקוניים שלנו: אהבות, שנאות, משפחה,

בני ובנות זוג לאורך השנים, חיפוש אחר מוזות של כל אחת ואחד. (רכילות ספרותית במובן הטוב של המילה). רפלקציה אישית שלי: לאורך השיעורים וככל שהשנה התקדמה, הרגשתי איך התלמידים הנהדרים שלי, שיצאו איתי למסע הזה, נזכרים מחדש בשירה שעיצבה אותם בנערותם וגם (ואולי חשוב יותר): החשיפה מחדש לטקסטים ידועים במקביל לזרקור אל פינות הנסתרות של השירה העברית, הרחיבה אצלם את הפתיחות במחשבה ובלב. בהחלט נוצרו הסדקים אצל כל אחת ואחד, אותם סדקים מופלאים שדרכם חודר האור הפואטי, אור של אהבה. בשנת הלימודים הקרובה, אתחיל את המסע במילים שוב מחדש עם קבוצה חדשה וכמובן אמשיך את המסע והגילויים עם הקבוצה הקיימת.

גל גרינברג



טיול חו"ל למדינות הבלטיות

טאלין, אסטוניה, ריגה, ליטה.

23.8.23-1.9.23





מסע לארצות הבלטיות / גיורא גרימברג

בלימודי חו"ל, בשנת תשפ"ג, למדנו את הנושא "סביב הים הבלטי" עם המרצה בצלאל כהן.

מעבר להרצאות עצמן מקובל בסוף שנת הלימודים לצאת למסע לארצות שלמדנו.

בגלל בעיות אישיות של המרצה, בצלאל, שלא היה יכול לנסוע, לא תוכננה מסע על ידי בית הספר.

חשבתי שאפשר לארגן נסיעה, וביחד עם מרים פלהנדלר מהקורס השני ובצלאל כהן שנרתם למשימה ברצון החלטנו לבדוק אפשרות לארגן מסע.

אכן, הצלחנו במשימה ולאחר בדיקה במספר חברות, בחרנו בחברת מסעות.

היות וקיימות מספר רב של ארצות סביב הים הבלטי, החלטנו שבמסע נבקר בשלושת הארצות הבלטיות בלבד, אסטוניה, לטביה וליטא.

המסע היה שילוב של היסטוריה כללית, היסטוריה יהודית עם דגש למאורעות השואה ועל נופי הארצות אותם נתור. קצרה היריעה מלתאר כל ההתרשמות האישיות שלי, אסטוניה, המרחבים הענקיים לא מיושבים.

לטביה וליטא עם ההיסטוריה היהודית העשירה.

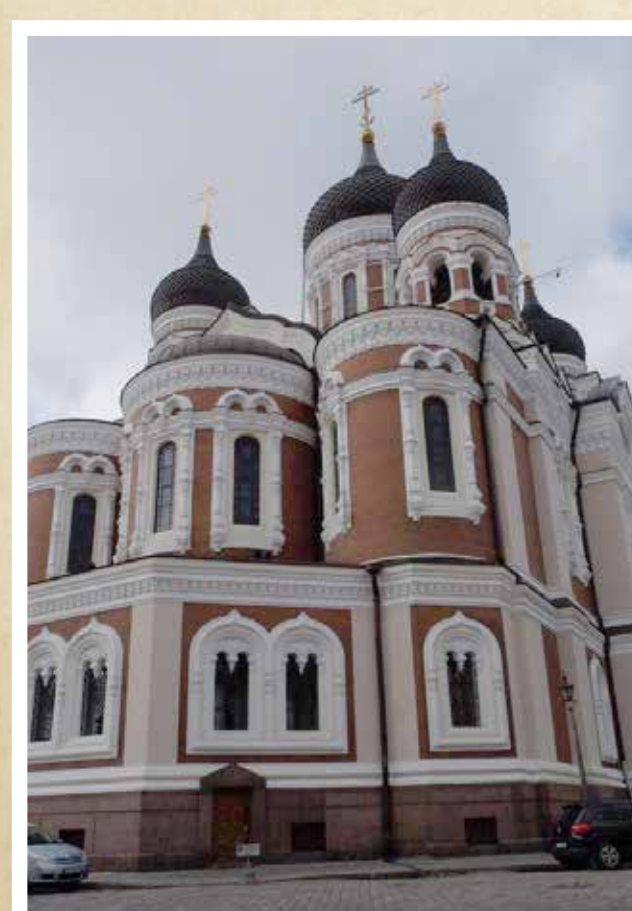
מזג האוויר היה סביר בהחלט, עם גשם קל לפעמים, חוץ מפעם אחד בקובנה שהיה מבול ונאלצנו לשנות תוכניות. הצטרפו לטיול 34 אנשים, קבוצה טובה מאוד ולמרות כל הקשיים, כולם עמדו במטלות.

אני מציין לטובה את חברת מסעות, שהארגון שלה היה מעולה, אוטובוס טוב מאוד, בתי מלון טובים וכו'.

המדריך וויליאם, נולד בליטא, עלה לארץ וחזר לליטא, עם עברית מעולה וידע עצום תרם רבות להצלחת המסע. ואחרון אחרון חביב, בצלאל כהן, למרות כל הקשיים האישיים, הצטרף למסע ומעבר לתרומתו עם הידע שלו, עצם נוכחותו בנסיעה היה אחד הגורמים החשובים להצלחת המסע.

ניפגש במסע הבא.

● גיורא גרימברג



הבקר בא תמיד / אהוד זמורה

שיבטה טויו

מיפנית: דר' איתן בולוקן

לוקוס הוצאה לאור 2010

קבלתי ספר שירים זה במהלך טיול בחו"ל, ורק לאחר שחזרתי הביתה התפנית לקריאה בו. חזרתי וקראתי בו שוב ונשכתי בין דפיו.

מתוך הכתוב על כריכת הספר: שיבטה טויו (1911-2013) עבדה רוב ימיה יחד עם בעלה בניהול מסעדה. כל חייה נמשכה שיבטה לעולם האומנות בכלל והספרות בפרט. כתיבת שירה נעשתה חלק בלתי נפרד מיומה רק לאחר שחצתה את גיל 90.

ספרה הראשון פורסם בגיל 98 ונמכר במיליון וחצי עותקים. ספרה השני פורסם לאחר מותה בגיל 102.

שיבטה מציגה את עולם הזקנה על החששות והתסכולים שבו אך בתחושה עמוקה של השלמה והוקרה. שירה מלמדים אותנו ולו במעט על המתחולל בליבו של אדם זקן, הזוכר את קורות העבר ומוקיר את שמחת ההווה. היא מקבלת את השכחה כחלק מתהליך הזקנה, אך מוקירה אותה בשמחה כחלק מהזקנה. את הבדידות בבית האבות היא מקלה על ידי התבוננות בטבע ברגעי התייחדות. זיכרונות העבר של משפחתה וביקורים של יקיריה ממלאים את זמנה בשגרת היום יום. ●



משיריה של המשוררת שיבטה טויו

שמים

כשאני מרגישה בודדה
אני מביטה לשמים

יש עננים
הנראים כמשפחה
יש עננים
הנראים כמו מפת יפן
יש גם עננים
הנדמים כרודפים
זה אחר זה

אני תוהה לאן שטים כולם

העננים האדומים
לעת ערב
הרקיע בלילה
ומלא כוכביו

חשוב שגם לך יהיה פנאי
להרים מבטך לשמים

שוכחת

ככל שאני מזדקנת
והשנים חולפות
אני שמה לב ששכחתי
אי אלו דברים

שמות אנשים
כמה מילים
זכרונות כאלה ואחרים

מדוע אם כך אני עצובה?

זו שמחת השכחה
קבלתה המלאה של
השכחה

לעת ערב נשמעת
שירת הציקדות

בגר לו נכדי / יעל ארכלי

בגר לו נכדי הבכור, עלם חמודות ערכי ונבון,
אל הדגל נקרא היום, לקיים מצוות "היה נכון".
ודגל אחד, לבן וכחול.



וסבתא אחת, גאה ואוהבת בגדול.
וברכה אחת מעומק הלב להבטחה,
שיעלה ויצלח ויראה אך טוב בכל.
ותפילה אחת עמוקה מפחדת ובקשה אחת נרגשת,
"אל תשלח את ידך אל הנער".

תן לו חיים, שמחה, בריאות, נחישות ויכולת להתגבר,
לפלד יהיה, בימי רוגע ובשעות משבר.
תן לחשוב טוב ולראות טוב ולהאמין, ויהיה טוב.
תן חן ונחמזק.

צאתו לשלום ושירותו לשלום ושובו בשלום.

גיבורי תרשיש / פרופסור יהושע גתי

משפגשתי את חברתנו המשתתפת הבאה אלינו לאחוות "תרשיש" ממצפה רימון מדי שבוע בשבוע הבנתי שבעתיים עד כמה נעלה הוא מפעלנו, תרשיש. ואני מקדיש טור זה לכל המשתתפים, המרצים והצוות שיחד מטים שכם להשרות חוויית לימוד יוצאת דופן המתרחשת בין כותלי תרשיש. ולפיכך, אף כי קראתי לקורס אודותיו עומד אני לספר בשם גיבורי ההיסטוריה, מוסיף אני עתה לכותרת גיבורי "תרשיש".

אכן, מעצבי ההיסטוריה הם גיבורים. שהלא גורלנו, דרך חיינו ובעצם מהות חיינו נקבעים במידה רבה על ידי אישים בעלי חזון המובילים את החברה. האם אישים אלה, אינדיבידואלים מצוינים אלה כמוהם כבני אלים שחוננו במנהיגות יוצאת דופן, בכריזמה אישית, אכן יש בכוחם לעצב את חיינו, הם בכוח אישיותם ההופכת אותם לאל אנושיים?

כאן הכנסנו את עצמנו לוויכוח חשוב. שמא, בסופו של דבר, נוצרות סיטואציות, מצבים שמבשילים את התבואה על הקרקע ואותם בני אלים מהוללים מיטיבים לקרוא את הסיטואציה וקוצרים בכוח אישיותם הבולטת את התבואה המבשילה. הם לא יצרו את הסיטואציה אלא ידעו לנצלה. ויש להעריך דמויות אלה שבכוח אישיותם הסוחפת מעצבים הם את החברה הנענית להם. ויכוח זה לא נחתם וכנראה שהוא מסתכם בפשרה. אכן, נוצרים מצבים, אבל הם היו נותרים בעינם לולא היה קם מנהיג נישא מעם שהשכיל לתרגם את המצב למעשה.

מנדלה הוא מופת לשילוב כזה של מצב הולם ושל אדם

ואני, יעל

יעל הלוחמת, יעל הגיבורה, ששרה עליה דבורה הנביאה.

אני, יעל
המטפסת על צורים,
ויכולה גם להרים גבוהים.
ביום הזה, בהתנדב עם,
ארץ עלי רעשה, שמים גם עיני, נטפו מים.
רך לבבי כחלב, אשר נתנה,
נמס, כחמאה אשר הגישה בספל אדירים.
מלא הוא, בתפילה צנועה,
"דירכי נפשי עוז" ותשקוט הארץ ארבעים שנה".
סבתא של פלד/ב ניסן תשע"ח 18/3/2018

מרומם שידע לקרוא את המתרחש ולהוביל את החברה בכוח חזונו ומנהיגותו. כידוע, מנדלה היה אסיר של שלטון האפרטהייד הדרום אפריקאי. אך הוא חש שהשעה כשרה להשתחרר מעול זה. ובכוח מנהיגותו יוצאת הדופן שכנע את הנהגת האפרטהייד שאכן הגיעה השעה, נטל את המושכות ושחרר את עמו מכבלי הדיכוי והכריז בהסכמת רוב האוכלוסייה שהגיעה העת לבחירות חופשיות לכול ולהקמת מדינה שוויונית. קשה לדעת מה היה גורלה של אומה זו ללא מנהיגותו הכובשת של מנדלה.

ואצלנו, הרצל. אדם שהרים ברמה את דגל הציונות הפוליטית. אדם שבעקבות פוגרומים, אנטישמיות גואה, אך באווירה של פריחת הלאומיות באירופה הכריז על מימוש החלומות לציון, לירושלים שיהודים נשאו בתפילתם מדי יום, ותרגם את החזון שהיה גנוז בלבבות ובספר התפילות לפסים מדיניים, שאכן הובילו להכרזת בלפור ההיסטורית ולהקמת מדינה יהודית בארץ ישראל העזובה עד אז.

ואחד העם - אנו עוברים למנהיגים רוחניים - שידע לעצור את גל ההתבוללות עם מתן האמנציפציה ליהודים על ידי זה ששחרר את היהודי מכבלי הדת ובית הכנסת ובתמורה העמיד את היהדות על תשתית רציונלית והפך את ספרי היהדות המובילים כולל התנ"ך שיקראו מעתה מעמדה היסטורית ביקורתית ההולמת את עידן הנאורות שיהודים לא מעטים שיחרו לפתחו. אחד העם הקים תנועה רוחנית שאפשרה ליהודים רבים להיצמד ליהדות, אבל כיהדות חופשית המשתחררת מהיהדות הרבנית הכובלת לתחוששתם.

ולא הזכרתי לוחמי חופש דגולים כגנדי ומרטין לותר קינג שהובילו לעצמאות לאומית ולשוויון בין האזרחים

במאבקים קשים בהשראת תורת האי אלימות שפיתחו. ואנשי רוח שכתבתם הפעימה קהלים. נחשוב על ביאליק המשורר הלאומי או נתן אלתרמן משורר דור בניית המדינה, שירתם הלהיבה, ליכדה ושמשה בת קול להמונים כמוהם כנביאי ישראל. החברה מעמידה מנהיגים שהופכים לגיבורים, גיבורים

פגישה מקרית / תמר בלומנשטיין

באחת הפעמים שנסעתי באוטובוס למרכז הארץ (הרכבת לא פעלה בשל תיקונים) הצלחתי לתפוס ספסל ריק לעצמי, התיישבתי והתמקמתי בתנוחה שתאפשר לי לקרוא בנחת ולא התייחסתי לסביבתי.

האוטובוס החל לנסוע ושקעתי עמוק בקריאה, לאחר פרק זמן מסוים הרמתי את מבטי לעבר החלון כדי לראות עד היכן הגיע האוטובוס, ותוך כדי הרמת מבטי לעבר החלון עיניי חלפו על הזרוע והיד של הנוסע שישב בספסל לפני.

הסתכלתי על הנוף מבעד לחלון, הבנתי באיזה מקום האוטובוס נמצא, אבל דבר מה גרם לי להתבונן שוב בידו של הנוסע שישב לפני, לא יכולתי להסיר את מבטי מידו, מחשבתי החלו לעבוד שעות נוספות, כמו שמחפשים שם וכתובת בגלגלת של כרטיסיות קטנות, המחשבות לא פסקו והמשיכו להתרוצץ במוחי, ופתאום נזכרתי מהיכן אני מכירה את היד הזו.

היד הזו שייכת לילד מן העבר הרחוק שלי, לפחות חמישים ושמונה שנים, והיא שייכת לילד שהיה מעביר את ידו לנגב את אפו במקום לקנח אותו במטפחת, ועם

מדיניים וגיבורי תרבות. אנו מאדירים את שמם ומנציחים את מנהיגותם. ואנו חווים את גדולת המנהיגים בכיתת תרשיש. ●

הילד הזה שיחקתי כאשר נשלחתי לחופשות בכפר.

במהלך הנסיעה הזיכרונות המשיכו להציף את מחשבתי עד שלבסוף לא יכולתי יותר להתאפק, עזרתי אומץ ושאלתי אותו סליחה אולי במקרה שמך "-----", הוא סובב את ראשו, עיניו נפתחו לרווחה כמי שלא מאמין מה הן רואות, האמת גם אני נדהמתי כאשר הסתכלתי על פניו כי לא בדיוק זכרתי אותן, זכרתי רק את היד שניגבה את אפו, הוא קם ממקומו ובא לשבת לידי ולא הוריד את עיניו ממני, התחבקנו התנשקנו בכינו מרוב התרגשות ולא יכולנו להפסיק לדבר ולהעלות זיכרונות ילדות, ולהתעדכן על כל מה שעשינו ועברנו במהלך חמישים ושמונה השנים שחלפו מאז ששיחקנו בכפר בימי החופש.

כמה נעים לפגוש מישהוא מן העבר, זאת הפעם הראשונה שאני פוגשת מישהו שמכיר וזוכר אותי מהתקופה שלפני עלייתי לארץ ישראל.

סוף סוף גם לי יש חבר ילדות, אני כבר לא מרגישה שונה מכל הסובבים אותי כי עד היום לא זכרתי שהיו לי מכרים מחיי הקודמים ועכשיו אני חשה כמו כולם.

יוני 2023 ●

...מאמר מיוחד לכבוד ראש חודש אלול:

האב שמת בשיר "מת אב ומת אלול" הוא לא רק חודש אב, אלא אבא ממשי שמתאבל על בנו. שלושה אבות שמאות שנים מפרידים ביניהם חברו יחד ליצירה המרטיטה הזאת. והיום אנחנו בראש חודש אלול. בדיוק בין אב לאלול. השיר "מת אב ומת אלול" נבחר כשיר האהוב ביותר של צביקה פיק שהלך לעולמו ממש לפני שנה. הוא בוצע על ידי הכי הרבה זמרים וגם צביקה פיק העיד שזה השיר האהוב עליו.

מילות הפתיחה של השיר חוברו על ידי רבי שמואל הנגיד

שיעור "בתרשיש" - אהוד זמורה

יושבת חבורה של לומדים בבית הספר לגמלאים "תרשיש" ומולם המורה אשר גילו כגיל תלמידיו. מסכת חיים דומה לזה המרצה ולאלה היושבים מולם, המשתוקקים לקבל עוד ידע ותובנה על הידע הרב שרכשו בשנות חייהם הארוכות. עתה בא הזמן והשאיפה שלא התממשה להכיר עולמות ידע חדשים עליהם חלמו בשנות עבודתם.

אין במפגשים אלה הצורך להשיג נקודות זכות לתואר אותו בקשו לשם מציאת עבודה או לעליה בדרגה המקצועית או בהיררכיה שבמקום עבודתם. לא צפוי שיעשו זאת לקדם את היוקרה המעטרת את שמם בחוגים החברתיים אליהם הם שייכים. מדובר ברצון כנה להרחיב אופקים. לבלות את הזמן הפנוי שניתן להם בחברת אנשים נעימה עם סיפורי חיים מעניינים.

יש בחבורת התלמידים אליה שייכו עצמם בקורס זה חדות השיח החברתי והגאוה הנלוות לשיח המיוחד.

יש בשיח זה ערך מוסף של הרגשת רגיעה מסוימת שסיפורי חיהם עשיר ומעניין. התלמיד חש שאינו בודד בסביבתו אלא מצוי בחברת פנים מוכרות המביעות שמחה ממציאותם המשותפת בסביבה.

אני מגיע לשיעור בתרשיש וידע שהחדר בו נערך השיעור יותאם עד כמה שניתן לצרכי הסביבה בה אהיה בשעה הקרובה כיון שגם לחברי לשיעור יש צורך בנגישות המותאמת למגבלות הנגישות של גופי, ושהמזגן יכוון להרגשת הנוחות שדורש גופי בגילי המתקדם בעונה זו של השנה.

השיעור מתחיל. המרצה מעביר את הידע המעצב את נושא השיעור. מסתבר שבשנות חייו הארוכות של כל אחד מהתלמידים נצברו פריטי מידע לדרגת בקיאות זו או אחרת ועד לידע מעורר התפעלות מצד היושבים בכתה ובמרצה עצמו. יש עונג מיוחד בעובדה שהתלמיד מוצא אישור לגילוי זה לעצמו וגאוה להרגשה שהוא נמצא בחבורה איכותית בקורס שבחר. ●

עֵדָן / יַעֲלֵ אֲרֶכְלִי

שָׁם בָּנָן,
תַּפּוּחַ.
צִוִּי,
אֶסּוּר,
פִּיתוּי,
בְּחִירָה.
אִישׁ וְאִשָּׁה,
מְלָאכִים וְשִׁירָה,
וְעֵדָן.
אָדָם וְחֹהָה,
חֹהָה - יָה.
וְיָדִיעָה.
והי...
הָא הַיָּדִיעָה,
הָא הַשֵּׁם הַמְּפֹרָשׁ,
הָא הַגְּרוּשׁ,
הָא הַהֶעֱנֵשָׁה,
הַי...
הָא הָאֵינְטִימִית
הַנִּשְׁאָרָה,
בְּהָא הַהוּוּיָה.
וְצִלּוֹ שֶׁל
חֶטָּא קָדוֹם וְעֶנְשׁוֹ.

נְבוֹ / יַעֲלֵ אֲרֶכְלִי

לְהַגִּיעַ אֶל שִׂיאִי,
וְלֹא לָבוֹא.
לְטַפֵּס אֶל רוֹמִי,
לְחוּשׁ בְּהוּדִי,
לְצִפּוֹת,
לְצִפּוֹת,
בְּיַד הַמְּגִשָּׁשׁת
בְּנֶפֶשׁ הַרוֹגֶשֶׁת
לְמִצּוֹא
כִּי אֶל הָאָרֶץ הַמְּבֻטָּחָה,
לֹא נָבוֹא.
לְדַעַת,
נְבוֹ.

זמן מלחמה, רחוקים וקרובים בזום.

*מפגש טיטרון עם אביבית שקד



ונחשפים לזוועות. ומסקלים פיגועים במרחב ירושלים העיר העתיקה וכפרי הסביבה ונכונים בצפון. הם חדורי אמונה בדרכם ונחושים, להילחם לחלץ ולהגן.

הם ינצחו כי אין לנו אפשרות אחרת. הדאגה והתפילה לשלומם מתווספת לתפילה וזעקה על כולנו.

התיאורים, התמונות, הסיפורים, מראות האדמה החרוכה, העצב הדלוק והלב הבור, מתערבבים בשמות ודמעות ודאגה נואשת וסיפורי גבורה עילאיים.

הצניחה מגובה, חושפת עם ישראל בגדולתו. מגויס כולו איש בדרכו: למען החיילים, למען משפחות החטופים, למען המשפחות השכולות, לישובים הנפגעים, לחקלאים. מקשה אחת ותפילה גדולה אחת, לנצח לשקם ולהשתקם. עוד מעט תפרחנה הכלניות בדרום האדום מדם.

כל פרח ירים ראשו אל האור, לזכרם ולכבודם של: תושבי הישובים, של האזרחים, החיילים, כל כוחות הביטחון וכל מי שהיה שם לסייע בגבורה

וגם בקשת סליחה יישאו על כי כשלנו

והבטחה. לעטוף מחדש את העוטף בישובים פורחים ולהמשיך עם הכאב בזקיפות קומה. ●



בצל מלחמה הרהורים עם עצמי / יעל ארכלי

ערב חג, שמחת תורה. ארוחת ערב חג משפחתית בסוכה. הסוכה, סוכת שלום, מוארת וירוקה. סמל בניית עם, בדרכנו אל הבית הלאומי ואל המדינה היהודית החופשית, בארץ שלנו.

הסוכה הזו, שדרך הסכך שלה אנו מצויים לראות שמיים בהירים וכוכבים זורחים. הסוכה, שמחברת טבע ואדם ומהות. שמאגדת משפחה ואושפיזין, חברות, אחדות, אור, שמחה שייכות, תקווה.

הסוכה הזו מחר אחרי הקפות שמחת תורה, השמחה על הקוד הלאומי החברתי, האתי המוסרי שלנו, תיהרס ותפורק....

ישבתי עמוק אל תוך הלילה לפתור את כל תשבצי העיתונים וחוברות נוספות, כזה תרגול להעסיק ולאתגר את המוח שלא יתנוון.

בחרתי לי לפצות עצמי ולאחר קום, בבוקר שאחרי. להתפנק במיטה הרכה.

בוקר חגיגי ושמח שאמור להיות רגוע ונעים. מוקדם מאוד הטלפון צווח במלוא אונו: "תתעוררי, נעלי את הבית, פתחי טלוויזיה" זעקת באימה בתי פתחתי

הזוועה, כדרכה שלה הלמה באחת. מכת אגרוף לתודעה. תדהמה אימה, גיהינום.

אין שמחה, אין סוכה, אין מגן. חשרת עננים סוככת על זוהר השמיים וזוהר העלומים.

22 שנים שרתי את אוכלוסיית העוטף, הרבה מהן עסקתי בניהול ואספקת שירותי בריאות בחירום. מכירה

היטב את היישובים, את האנשים, האיכות את העוצמה והחזקות שבהם, את כל היופי סביב...

מחברת לנצח ומאוד לצה"ל, צבא ההגנה, שהוא אנחנו. הנפש סוערת, הלב נקרע. כעס ואימה בערבוביה.

ואני שמילים קלות בי, לא מוצאת את המילים הנכונות להסדיר ולפתור את התשבץ הקשה הזה.

לא מוצאת דרך לוגית, להבין את הכשל את האסון הנורא, את היעדר המוסריות ואנושיות. את הרוע הצרוף הזה.

שנת חג נעימה ומסיבת טבע שמחה, שהפכו באחת לגיא הריגה, אתרי שחיטה ביזוי, התעללות וחטיפה. בטחון שהתמוטט.

המוח שדאגתי שלא יתנוון, בפעילות עקשנית ומואצת מעלה בי פנים ושמות ודמויות. למי להתקשר? חייבת לוודא שלומם.. לא! מפחדת מבשורות אבל כן, חייבת! חייבת לחזק חייבת לעודד חייבת להשתתף אולי אוכל לסייע?

גם עבר עתיר מלחמות ומבצעים ועיתות צרה, לא הכשיר למודת כאב ושכול כמוני להתמודדות הזו.

להבנה, שהכי לא אנושיים יכולים להיות בני אנוש, שהופכים בני עוולה.

אני חרדה ומבועתת וכועסת עם כל בני עמי. צריך לאפק ולחשוב בהגיון איך ומה עושים, כי, נקמת ילד קטן עוד לא ברא השטן ואנחנו מחויבים בעבורם. מחויבים לקיומנו.

ואז זה בא

ראשונים הוזנקו חזרה, נכדי שבסדיר ומיד אחריהם המילואימניקים. ארבעה מנכדי שם.

הם יצאו נחושים מאוד עם מטרה מאוד מאוד ברורה ונכונות אדירה. יהבנו הם.

והם שם בקיבוצי העוטף ובשדרות, נלחמים ומחלצים

באותה שבת ארורה הייתי מאושפז. ובבוקר משנשמעה האזעקה חשבתי שהייתי. מה פתאום? אבל, הרדיו השמיע את מספרי הנרצחים ונרתעת. ועלתה במוחי שירת החרבן המצמררת של ביאליק:

כָּל הַלַּיְלָה רִתְחוּ יָמֵי לְהַבּוֹת וְהַשְׁתַּרְבְּבוּ לְשׁוֹנוֹת אֵשׁ מֵעַל הַר-הַבַּיִת. כּוֹכָבִים נִתְּזוּ מִן-הַשָּׁמַיִם הִקְלִיִּים וַיִּתְּכוּ רִשְׁפִּים רִשְׁפִּים אֲרָצָה. הִבְעֵט בְּכַסְאוֹ אֱלֹהִים וַיִּצְפֹּץ לְרִסְסִים כְּתוּר?

את קיבוץ בארי הכרנו. כל שנה עם פריחת הכלניות המופלאה נהגנו לבקר בשדותינו, בגבעות הסובבות היוצרות מרבד אדום מרהיב ביופיו. כן, הפרחים יפרחו, אבל בני ובנות הקיבוץ כבר אינם עמנו. הקיבוץ על יושביו הושמד.

ובאה המחשבה הכיצד? הלא אמצעי הטכנולוגיה המשוכללים בעולם המיועדים להתריע על חדירה, אמצעים בעלי השקעה של מיליונים נפרצו כלא היו. הכיצד?

והסיבה ברורה. בני אדם נוטים לחיות במסגרות שיוצרות עבורם תבנית המקלה עליהם להתמצא בהווה הסובבת. במילים אחרות, אנחנו נוטים לאמץ "סיפור" ולישר את העובדות לפיו ואם צצות עובדות שאינן מסתדרות עם הסיפור אנו מתעלמים מהן. התיאוריה שולטת ומתווה את החשיבה, והאדם, האינטואיציה האישית מחווירה נוכח התיאוריה כך במדיניות, במודיעין ואף ברפואה.

האדם מול המחשב, האדם מול הטכנולוגיה, ואנו משתעבדים לטכנולוגיה המפותחת - היוצרת סיפור-- ונסמכים עליה. וגם הפעם, נוטה אני לחשוב, נפלו קורבן לטכנולוגיה "החכמה" ולא נענו לתחושה האישית, לבינת האדם.

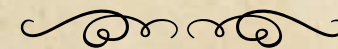
והנה מאבק האדם על עצמאותו המחשבתית מול המוסכמה, מול המקובל--"הסיפור" - הנו מאבק בעל היסטוריה. וכבר בתקופה התנכ"ית עסקו בבעיה והביטוי לכך מצוי בספר רב מילים הוא ספר איוב.

איוב נחשב לאיש תם וישר ומאמין גדול וזכה על כך לגמול. אפס, השטן העלה חשד שאין ליבו כמעשיו. כלומר, איוב זיהה את המשוואה: "צדיק וטוב לו רשע ורע לו" כך, שהוא לא באמת ובתמים צדיק גדול, אבל "משתלם" לו להתחזות כצדיק, ואזי עולמו זוהר. הוחלט במפגש עם אלוהים לנסות ולבחון את מהותו של האיש איוב. ואיוב עובר סדרה של מכות איומות: בניו ובנותיו הומתו, רכושו אבד, והוא עצמו הוכה במחלת עור מציקה שמאלצת אותו להינזר מחברת ישוב. היתמיד באמונתו הזכה?

איוב ירא אלוהים מכיר את עצמו, את יושרו, והוא מתעקש שנעשה לו עוול נוראי ולמורת רוחו אלוהים הוא האחראי. והוא מטיח באלוהים: "תם אני ויעקשני" (אלוהים עשה אותי עיקש בעמדתו, פרק ט 20). זאת אומרת, אני עצמי תם, ישר, ואלוהים בהתנהגותו כלפי הופך אותי לעקשן בעמדתו. ואיוב מטיח באלוהים את האמרה הנוראה: "ארץ נתנה ביד רשע" (פרק ט 24). אבל, רעיו שהתקבצו סביבו גוזרים: "האל יעות משפט ואם שדי יעות צדק" (ח 3) ומהיכן ביטחון זה? מבהיר זקן החברים הוא אליפז "זאת חקרנוה כן היא" (ה 27). זהו "סיפור".

כלומר, החבר איננו בוחן את איוב גופו. לגרסתו האיש אינו חף מחטאים. ומהיכן הוא יודע? ממחקרים על התנהגות אלוהים, ולא חלילה מניתוח האיש איוב היושב מולו. במילים אחרות, הדוגמה, הנוסחה, המקובל, "הסיפור" הוא הקובע עבור רעי איוב. ודוגמה זו מכסה עבורם כל מקרה ומקרה בלי לתת את הדעת לעובדה החורגת מ"הסיפור". הנתפלא איפה? הנתפלא שב 7 באוקטובר "הסיפור" השתלט על המציאות והעובדות החריגות מ"הסיפור" נגנזו?

עד ליל ה 6 באוקטובר הייתה החברה הישראלית שסועה, חלוקה לשני מחנות נצים זה לזה, כועסת וזועמת. והנה אחרי ההלם של ה 7 באוקטובר הוכיחה החברה את עצמה. החברה האזרחית כולה התארגנה באופן ספונטני, התנדבותי ומשרתת חיילים ואזרחים בארוחות, בבגדים. במקומות לינה ונרתמת לסייע לחקלאים המשוועים לידיים עוזרות. זוהי ישראל היפה, האמתית והיא היא תקוותנו, כוחנו וישועתנו. ●



"ואם נחרבנו

ונחרב עמנו העולם

על ידי שגאת חנם

עוד נשוב להבנות

ועמנו העולם

יבנה על ידי אהבת חנם"

הרב קוק

לומדים בזום מלחמת "חרבות ברזל".



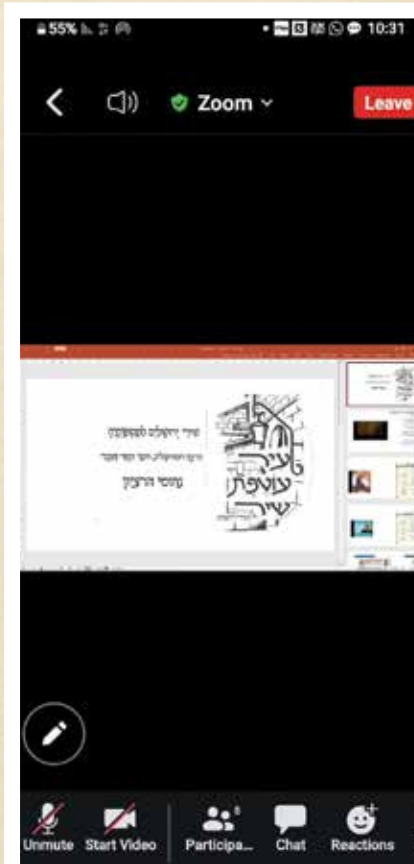
קורס תיאטרון אביבית שקד



קורס עם בצלאל כהן



קורס שירה עברית עם נחומי הרציון



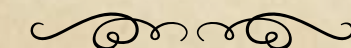
שירי ירושלים נחומי הרציון

פרלמנרשיש

סיכום פעילויות הפרלמנט בשנת הלימודים 2022-2023 / אהוד זמורה

עוד שנה חלפה, משוחררת מאימת מגפת הקורונה. הפעילות בפרלמנרשיש קבלה אופי של קוצב זמן המצלצל אחת לשבוע. היא הוסיפה נופך של בית ספר החי ונושם בקצב דופק קבוע. גם השנה זכינו להאזין לדברי טעם של אלה שכבדו אותנו בהרצאות פרי מחקריהם וניסיונם העשיר במגוון נושאים. והכל בהתנדבות, וללא בקשת תמורה. (תופעה נדירה בימינו). למעט הרצאה אחת שנמנע לקיימה עקב הוראות פקוד העורף במבצע "מגן וחץ", כל ההרצאות נתנו בזמן המתוכנן.

תאריך	שם המרצה	נושא
21.11.2022	מיכאל אקוטנס	בחירות כנושא בסרטי קולנוע
9.11.2022	פרופ' יהושע גתי	מורשת העקידה - טרגדיית הבנים אז והיום
16.11.2022	פרופ' שפרה שוורץ	מאבקי כח עדתיים בהקמת בתי החולים הראשוני בירושלים במאה ה-19. האם המצב שונה היום?
23.11.2022	דני ברקוביץ	פלילים בתל אביב בשנות השבעים והשמונים
30.11.2022	דר' ישראל רבי	פיתוח שיטה חדשה ללימוד ערבית בעזרת עברית
7.12.2022	ישי גוריון	"אבא תמונה" פעילות הבריגדה הישראלית בצבא הבריטי לאחר מלחמת העולם השנייה
14.12.2022	בתיה דויטש	עיוורון פנים
21.12.2022	צבי בוגר	זיהוי והריסת הכור הגרעיני בסוריה
28.12.2022	פרופ' יונת שמר	מגפת הקורונה - סיכום ביניים
4.1.2023	דר' דודיק דויטש	"כיצד נוצר מדבר?"
11.1.2023	קובי בר אור	התמודדות עם מחשבות שליליות ויצירת מציאות חדשה על פי תורת הקבלה
18.1.2023	שלום הר אבן	המשולב והמשותף במסורת היהודית - עברית, יידיש, לדינו ותימנית בזמר הישראלי
25.1.2023	דר' זאב זיון	מה יהיה על המשילות הישראלית בנגב
8.3.2023	יותם כהן	המוסיקה פנים רבות לה על פני דורות ועל פני יבשות
15.3.2023	לאה מורג	אל תוך מעון לנשים מוכות
22.3.2023	נתי ברק (מפעל נטפים)	הטפטפת שהביאה מהפכה בהשקיה בחקלאות.
29.3.2023	פרופ' אשר טל	חשיבותן של הפרעות שינה, בהתמקדות בגיל השלישי. אבחון וטיפול.
19.4.2023	אבי אטיאס (ליום השואה)	ראשיתה וסופה של קהילת יהודי סלונקי
3.5.2023	דר' גילה מלמוד	פתגמים היספנים אנטי יהודיים בספרד בימי הביניים
17.5.2023	אילן קרן	תהליך אישור פטנטים וקניין רוחני
24.5.2023	דר' רוברט פינאלי	פרשת ילדי פינאלי
31.5.2023	דוד אפלבוים	התמודדות מוצלחת עם הלם קרב
7.6.2023	דר' יעל יסעור	אנרגיה סולרית, מקומה במשבר האנרגיה והאקלים
14.6.2023	דר' אהיה סגל	מקורם של שמות משפחה
21.6.2023	מופע סיום	חנוכת ספר שירה חדש של רחל רחל קרופ





הצייר: צביקה כנפי



הפסל: אלכסנדר קזובוב